

*Коник Максим Юрійович,
старший прокурор прокуратури
Бабушкінського району, м. Дніпропетровськ*

НАГЛЯД ЗА ВИКОНАННЯМ НЕГЛАСНИМИ ОПЕРАТИВНИМИ ПІДРОЗДІЛАМИ ВИКОНАННЯ ДОРУЧЕНЬ СЛІДЧОГО, ПРОКУРОРА

Одним із невід'ємних складників державного апарату в різні часи були спеціальні таємні підрозділи, на які покладалося негласне збирання інформації, необхідної для забезпечення державної безпеки та боротьби зі злочинністю. Вони мають давню історію і нині функціонують у складі правоохоронних, розвідувальних та контррозвідувальних органів майже всіх держав світу. Суворі конспірація та спеціальний інструментарій дозволяють їм отримувати потрібну інформацію в ситуаціях, коли інші підрозділи неспроможні робити це власними силами. Не зважаючи на те, що їх діяльність є невід'ємною складовою боротьби зі злочинністю та ефективним засобом викриття кримінально-караних діянь, виходячи із світового досвіду, минулого і новітньої історії України [1-3 та ін.], вона таїть в собі, загрозу правам і свободам людини. Тому питання прокурорського нагляду за діяльністю таких підрозділів наразі є актуальними.

Із запровадженням у кримінальному процесі України інституту негласних слідчих (розшукових) дій (НСРД) ці підрозділи стали учасниками кримінального процесу як виконавці доручень слідчого, прокурора, що є принципово новим у вітчизняній юридичній практиці. Результати аналізу сутності (НСРД) показують, що у всі вони виникли та розвивалися як оперативно-розшукові заходи (ОРЗ). Отже дослідження питань прокурорського нагляду за виконанням доручень на НСРД доцільно засновувати на теоретичних положеннях вироблених наукою щодо нагляду за ОРД.

Специфіка прокурорського нагляду в сфері ОРД полягає в тому, щоб дати оцінку законності конкретного оперативно-розшукового заходу з погляду правової обґрунтованості його здійснення, не вдаючись при цьому до його технології, яка не входить до об'єкту і предмету прокурорського нагляду [4;5]. Все те саме можна сказати і про прокурорський нагляд за проведенням НСРД. Адже такі дії здебільшого проводяться саме оперативними підрозділами, оскільки працівники прокуратури та слідчі не мають для цього ні часу ні засобів ні професійних навичок. Тому обґрунтованими видаються положення частини 6 ст. 246. КПК України, яка передбачає, що негласні слідчі (розшукові) дії за дорученням слідчого можуть провадити уповноважені оперативні підрозділи. Повноваження слідчого доручати такі дії відповідним оперативним підрозділам встановлено п. 3 ч. 2 ст. 40, а обов'язок їх виконання покладено на ці підрозділи ч. 3 ст. 41 зазначеного Кодексу.

Формулювання «уповноважені оперативні підрозділи» та «відповідні оперативні підрозділи», що вживаються у вказаних статтях дають можливість слідчому доручати негласні слідчі (розшукові дії) як гласним, так і негласним (спеціалізованим) оперативним підрозділам. Гласний оперативний підрозділ доручення слідчого на негласних слідчих дій може виконувати власними силами. Проте оскільки під час виконання доручень слідчого, прокурора співробітник оперативного підрозділу набуває сам повноважень слідчого (ч. 2 ст. 41) він керується п. 3 ч. 2 ст. 40 КПК має право доручити негласні слідчі (розшукові) дії спеціалізованому оперативному підрозділу [6].

Водночас, якщо певні технологічні аспекти конкретної НСРД передбачені законом, то прокурор повинен мати змогу вивчити питання їх дотримання, незалежно від того, який підрозділ їх виконує. Отже предмет прокурорського нагляду за діяльністю негласних оперативних підрозділів з виконання доручень на проведення НСРД становлять: наявність передбачених законом формальних підстав для проведення таких дій; дотримання визначених законом і змістом доручень обмежень щодо здійснення цих дій у часі, просторі й за колом об'єктів, а також застосування при цьому технічних засобів. Засобом прокурорського нагляду за діяльністю оперативних підрозділів з виконання доручень на проведення негласних слідчих (розшукових) дій є вивчення документів, необхідних для всебічного дослідження його предмета (ухвали слідчого судді, доручення, протоколи і додатки до них).

Список використаних джерел:

1. Меделян І. Олексія Пукача засудили до довічного ув'язнення за вбивство Георгія Гонгадзе [Електронний ресурс] - Режим доступу :

<http://1tv.com.ua/uk/news/2013/01/29/33939>.

2. Рябека О. За кем следят «Грифи» СБУ [Электронный ресурс] - Режим доступу :

<http://ord-ua.com/2008/10/20/za-kem-sledyat-grifyi-sbu/>.

3. Лещенко С. Еще одно преступление Алексея Пукача [Электронный ресурс] - Режим доступу :

<http://www.pravda.com.ua/rus/articles/2009/08/3/4497122/>.

4. Погорецький М. А. Об'єкт і предмет прокурорського нагляду за оперативно-розшуковою діяльністю / М. А. Погорецький // Підприємництво, господарство і право. - 2002. - № 12. - С.127-130.

5. Погорецький М. А. Повноваження прокурора при здійсненні нагляду за оперативно-розшуковою діяльністю / М. А. Погорецький // Реформування органів прокуратури України: проблеми і перспективи: матеріали міжнар. наук.-практ. конф. 2-3 жовтня 2006 р. - К.: Вид-во Ген. прокуратури України; Акад. прокуратури України, 2007. - С. 124-127.

6. Грібов М. Прокурорський нагляд за діяльністю оперативних підрозділів з виконання доручень на проведення негласних слідчих (розшукових) дій / М. Грібов, В. Соколовий // Вісник Прокуратури. - 2014. - № 10. - С. 41-48.